8.10.2026

Eduskunta
-
00102 EDUSKUNTA

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2027

HEL 2026-016393 T 03 00 00

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalta asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2027 (HE 175/2026 vp). Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä.

Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala antaa seuraavan lausunnon:

Hyvinvointialueiden rahoitus

Helsingin kaupungin näkemyksen mukaan hyvinvointialueiden yleiskatteellinen rahoitus kasvaa vuonna 2027 liian hitaasti. Rahoitus kasvaa suhteessa vuoteen 2026 vain 360 miljoonalla eurolla eli noin 1,3 %. Samaan aikaan hyvinvointialueindeksi, joka kuvaa yleisten kustannusten ja palkkojen nousua, on vuonna 2027 noin 2,7 %, ja palvelutarpeen arvioidaan kasvavan noin 1,2 %. Hyvinvointialueiden menopaine kasvaa siten huomattavasti rahoitusta nopeammin.

Hyvinvointialueiden vuoden 2027 rahoituksessa Helsingin mukaan ongelmallista ovat hallituksen kesällä päättämät leikkaukset. Leikkaukset hidastavat hyvinvointialueiden rahoituksen kasvua vuonna 2027 noin 65 miljoonalla eurolla. Nykyisessä tilanteessa näin mittaville uusille säästöille ei ole perusteita. Alueille tulisi antaa riittävästi aikaa kehittää ja tehostaa toimintaansa. Tiheästi muuttuva rahoitusnäkymä

Postiosoite
PL 6000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
sotepe.sosiaalijaterveys@hel.fi

Käyntiosoite
Toinen linja 4 A
Helsinki 53
www.hel.fi/sotepe

Puhelin
+358 9 310 5015

Y-tunnus
0201256-6

heikentää alueiden mahdollisuuksia talouden ja toiminnan pitkäjänteiseen suunnitteluun.

Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan näkemyksen mukaan erityisen ongelmallista on, että vuoden 2027 leikkaukset kohdennetaan voimakkaasti yksittäisille alueille ja etenkin Helsinkiin. Helsinkiin kohdistetaan asukasta kohden lähes kaksi kertaa suuremmat leikkaukset kuin alueille keskimäärin. Leikkausten voimakas kohdentaminen Helsinkiin on perusteetonta, sillä Helsinki on yksi palvelunsa kustannustehokkaimmin tuottavista alueista.

Sosiaalihuollon uudistus ja sosiaaliturvamuutosten yhteisvaikutukset

Helsinki katsoo, että sosiaalihuollon uudistuksen taloudellisia vaikutuksia, toimeenpanokustannuksia ja sosiaaliturvamuutosten yhteisvaikutuksia on arvioitu puutteellisesti. Helsingin näkemyksen mukaan hyvinvointialueiden rahoituksen vähentäminen perustuu säästöarvioihin, joiden toteutumisesta ei ole riittävää näyttöä. Esitetyt säästöt perustuvat osittain ennaltaehkäisevien palvelujen vahvistamiseen, kirjaamisvelvoitteiden keventämiseen ja asiakasmaksujen korotuksiin. Näiden toimien taloudelliset vaikutukset ovat kuitenkin epävarmoja, ja osa mahdollisista hyödyistä voi toteutua vasta pidemmällä aikavälillä.

Sosiaaliturvaan kohdistuvat muutokset voivat lisätä toimeentulo-ongelmia, taloudellista epävarmuutta ja sosiaalipalvelujen tarvetta erityisesti pienituloisissa lapsiperheissä, pitkäaikaistyöttömillä, mielenterveys- ja päihdepalveluja tarvitsevilla asiakkailla sekä muilla paljon tukea tarvitsevilla asiakasryhmillä. Helsingissä riskit korostuvat muuta maata suurempien asumiskustannusten, väestörakenteen ja sosiaalisten ongelmien kasautumisen vuoksi. Samanaikainen palvelutarpeen kasvu ja rahoituksen väheneminen voivat heikentää sosiaalihuollon kykyä vastata asiakkaiden tarpeisiin oikea-aikaisesti.

Lakimuutosten toimeenpano edellyttää tietojärjestelmämuutoksia, henkilöstön koulutusta, Kanta-palveluihin liittyviä muutoksia, uusien toimintamallien käyttöönottoa sekä laajaa muutosjohtamista. Helsingin näkemyksen mukaan näistä aiheutuvat kustannukset ovat merkittäviä, eikä niitä ole huomioitu riittävällä tavalla samaan aikaan toteutettavien rahoitusvähennysten kanssa.

Helsingin kaupunki katsoo, että sosiaalihuollon uudistusta, sosiaaliturvamuutoksia, toimeentulotuen muutoksia ja työllisyyttä tukevien pal-

velujen uudistuksia tulee tarkastella kokonaisuutena. Vaikutukset kohdistuvat suurelta osin samoihin asiakasryhmiin, minkä vuoksi niiden yhteisvaikutuksia palvelutarpeeseen, kustannuksiin ja hyvinvointialueiden rahoitukseen tulee seurata ja arvioida systemaattisesti valtakunnallisella tasolla.

Helsingin näkemyksen mukaan sosiaalihuollon uudistuksen tavoitteet ovat kannatettavia, mutta niihin liittyvien säästöjen toteutuminen on epävarmaa ja toimeenpanon kustannuksia on aliarvioitu. Sosiaaliturvamuutosten ja sosiaalihuollon uudistuksen yhteisvaikutukset voivat lisätä palvelutarvetta samaan aikaan, kun hyvinvointialueiden rahoitusta vähennetään. Tämän vuoksi Helsinki katsoo, että rahoitusvaikutuksia tulee arvioida uudelleen, toimeenpanokustannukset tulee huomioida täysimääräisesti ja uudistusten yhteisvaikutuksista tulee tehdä erillinen valtakunnallinen arvio ennen pysyvien rahoitusvähennysten toteuttamista.

Järjestöjen rahoitus

Vuonna 2024 STEA-avustuksia myönnettiin valtakunnallisesti noin 384 miljoonaa euroa. Vuoden 2027 talousarvioesityksessä STEA-avustusmääräraha laskee 189,9 miljoonaa euroon. Helsingin laskennallinen osuus avustuksista STEA:n tietojen mukaan oli noin 24,7 miljoonaa euroa vuonna 2024 ja noin 15 miljoonaa euroa vuonna 2026. Määrärahan väheneminen on ollut Helsingin näkökulmasta huomattavaa. Käynnissä oleva 25 miljoonan euron valtionavustushaku hyvinvointialueille ja Helsingin kaupungille alueellisen sote-järjestötoiminnan ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kehittämiseksi tukee osaltaan hankemuotoista kehittämistä ja järjestöjen toimintaedellytyksiä.

Valtionavustushaun määräraha on kuitenkin määräaikainen, jolloin hankekauden jälkeen järjestötoiminta on vaarassa lakata. Helsinki ei voi kompensoida valtionavustuksella tuettua järjestötoimintaa omasta talousarviostaan hankekauden jälkeen. Helsingin kaupungin ja Bondatan vuonna 2026 toteuttaman järjestökyselyn sekä muun järjestökentältä saadun palautteen perusteella valtionavustusten leikkaukset ovat jo heikentäneet järjestöjen toimintaedellytyksiä. Erityisesti matalan kynnyksen tuki, vertaistoiminta, neuvonta, koulutus ja muu ennaltaehkäisevä työ ovat vaarassa vähentyä. Järjestöt arvioivat, että kehitys lisää painetta kaupungin ja hyvinvointialueiden palveluihin, sillä järjestöjen tarjoamalle tuelle ei monissa tapauksissa ole korvaavia palveluja.

8.10.2026

Lisätiedot

Henri Yli-Salomäki, erityisasiantuntija
puhelin: 09 310 70214, henri.yli-salomaki@hel.fi

Liitteet

1 Lausuntopyyntö 2.10.2026
2 Lausuntopyyntö 2.10.2026, liite, hallituksen esitys

8.10.2026

Leena Turpeinen
vs. sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.